

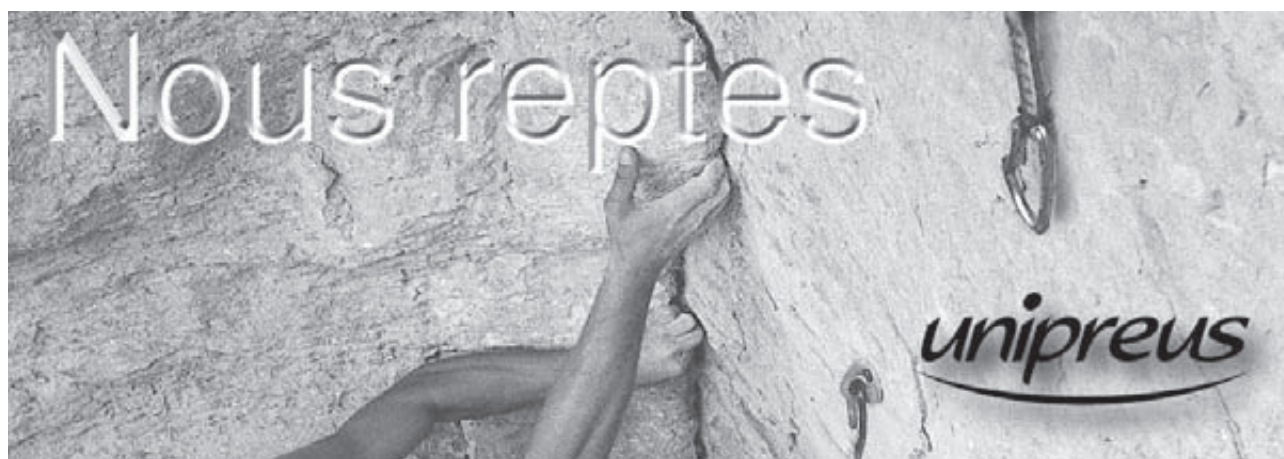
ARRIATA

ESPECIAL
ÀNGEL GÀZQUEZ

LA REVISTA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA - IV ÈPOCA - NOVEMBRE // DESEMBRE 2007 - Núm. 90

mobles

e

l'ebenista

projectes i dissenys a mida

ctra. vall d'aran, km. 10,7 · 25124 rosselló (lleida) · tel. 973 73 27 79 · fax 973 73 27 16

Carrer Acadèmia, 42

•

25002 LLEIDA

Tel.: 973 26 20 60 - 973 26 26 49

Fax: 973 26 52 40

arbones@toldosarbones.com

TOLDOS ARBONÉS

www.pageseditors.com
ed.pages.editors@cambrescat.es

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
Tel. 973 23 66 11 - Fax 973 24 07 95

Història mundial de Lleida
Matxicot

Els secrets del Mag Lari
Montse Lari
Óscar Fernández

Recettes de beauté de les dones del Maroc
Abdelhaï Sijelmassi

El dia de les sirenes
El triomf anarquista de 1936
Joan Sans i Sicart

L'estany d'Ivars i Vila-sana
J. M. Solé Sabaté (coord.)

ARESTA 90
NOVEMBRE-DESEMBRE 2007

2
CARTA D'AGRAÏMENT AL MEU PARE
Mercè Gàzquez

4
SENTIMENTS DIFÍCILS D'EXPRESSAR...
Josep Lluís Gàzquez

5
**ELL ERA... ORDRE, MEMÒRIA,
DOCUMENTACIÓ...**
Mercè Ciutat

6
TOT UN SENYOR
Núria Solé

7
L'ÀNGEL A LA VALL FOSCA
Jordi Carbonell

8
AMB RECORDANÇA A UN COMPANYY
Soci

9
A L'ÀNGEL GÀZQUEZ, *Germans Jové*

10
COM HO POTS FER, AIXÒ?, *Salvador Gili*

11
A L'AMIC ÀNGEL GÀZQUEZ, *Jesús Forcada*

12
"LO PARE" GÀZQUEZ, *Feliu Izard*

14
**ITINERARIS
EXCURSIONISTES
NÚM. 90
ELS LLENGOTS (SERRA DELS BASTETS)**
Manuel Cortès i Joan Ramon Segura

16
**49 PESSEBRE DE MUNTANYA.
CASTELL DE LLORDÀ**
Josep Lluís Gàzquez

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Josep Lluís Gàzquez, Mercè Gàzquez, Dolors Llordés, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé. DISSENY GRÀFIC: Josep Herràndiz. EDITA: Centre Excursionista de Lleida. REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: C/ Comerç, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973242329. Fax: 973234497. E-mail: cel@cel.cat INTERNET: <http://www.cel.cat> IMPRIMEIX: Arts Gràfiques Bobalà, SL. DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958. Tirada: 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números: 13 euros. Preu del número: 2,40 euros. Imprès en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. FOTO DE PORTADA: Sant Martí de Balust, any 1990, Àngel Gàzquez 1980. Foto: Josep Lluís Gàzquez. COL-LABOREN:

LA COLLA DELS VETERANS ES DELECTEN explicant que fa uns anys, quan s'anava a portar el pessebre en autocar, entre els tràfecs i els nervis, se'l van oblidar al bell mig de la plaça de Sant Joan. En tornar, encara estava damunt d'un banc i algunes persones piadoses havien deixat enfront de l'establia un parell de monedes. Enguany tindrem de ben segur el pessebre, però dissortadament sense la figura de l'Àngel que aletejarà per sempre més en el nostre esperit.

En Gàzquez fou un home sistemàtic i, en concloure una diada, ja barrinava la ubicació ideal pel proper Nadal. Ens havia manifestat el seu interès per anar al castell de Llordà. Celebrarem la festa nadalenca tal com ell l'havia pensada, d'alguna manera serà una forma de retre el millor homenatge al nostre consoci.

Habitualment l'*Aresta* del mes de desembre serveix per informar-nos detalladament de l'emplaçament de la diada. D'alguna manera no es difonia gaire l'indret escollit, romanien en mig secret, i era en aquesta darrera revista de l'any quan es donava veus. Mantenint-nos dins d'aquest esperit, aquesta publicació recull la ressenya del proper pessebre, però hem volgut anar més lluny i hem cregut adient recollir les veus de molts companys i companyes que han desitjat expressar els seus sentiments vers la persona del pare Gàzquez. Em permeto agrair-vos les emotives paraules dedicades a un dels homes que més va lluitar per tirar endavant la nostra Entitat.

Joan Ramon Segura
President del CEL.

Carta d'agraïment al meu pare

No sé si té gaire sentit escriure una carta a una persona que, ara per ara, no està entre nosaltres i que ja no rebrà la revista que durant tants anys havia llegit i col·laborat. Però tampoc cal menysprear la força de les nostres intencions i, per tant, vull agrair-li dues coses bàsiques. En primer lloc, el fet d'haver-me portat al món i en segon lloc haver-me transmès uns valors dels quals em sento orgullosa.

Hi ha un company que quan vol fer-me enrabiar em diu, en clau d'humor: - *Mira que arribes a ser Gasques, eh?*

I jo, per solidaritzar-me amb la meva mare, en una família tan masculina, li responc: - *que no, que jo sóc Pons*. I no és fins fa poc, enmig de la tempesta emocional que m'ha provocat la teva mort, pare, que li vaig preguntar: *quan em dius que sóc Gasques, a què et refereixes?* I vaig anar anotant tot el que em deia. Tot anava quadrant.

Va començar: - *Persona rigorosa...*

Crec que no és una casualitat que sigui el primer adjectiu de la llista que va anar enumerant. Rigorós a la feina, amb la família,... fins i tot rigorós amb tu mateix.

Vas saber combinar el teu treball durant la setmana al despatx o enmig del camp a mercè de les inclemències del temps, amb la teva gran afició dels dies festius, anar a la muntanya amb tota la família. Quan arribava el diumenge, encara que estiguessis cansat d'estar tota la setmana (fins i tot dissabte) topografiant camps, muntanyes o valls, aconseguíeu, amb la mamà, treure del llit els quatre marrecs, els embotíeu amb tot el material d'intendència al 850 (per als més joves, vehicle precursor dels monovolums) i ens portaves cap algun indret de la nostra geografia. Els tipus de sortida eren diversos, però les tornades eren molt semblants. Encara tinc ara la imatge de l'hora de berenar. Tots dintre del

cotxe. Tu, papà, conduint, la mamà al costat amb una cistella de vímet als peus, un tovalló a la falda i els quatre a darrere piulant: - *una de llet condensada. - una de york. - jo la vull de sobrassada...* Eren tubs de "menjar" amb els quals anava untant les llesques de pa.

La teva rigorositat deixava poc espai a la improvisació. T'agradava anar als llocs preparat. Et deien "rata de biblioteca". Et vas passar tota la vida recollint informació per després anar a la recerca i descobrir muntanyes, valls, rius, camins, carreteres, ciutats, pobles, ermites, catedrals, llocs històrics,... han estat més de cinquanta anys sortint gairebé tots els caps de setmana fruint d'algun indret.

Els últims anys, fèieu sortides a l'estranger organitzades per la vostra agència de viatges preferida. Buscaves tota la informació possible dels llocs que anàveu a veure, et feies un croquis de la ruta i fins i tot t'emportaves el mapa de carreteres! I jo et preguntava: - *que potser són sortides d'autocar sense conductor? Per què t'emportes el mapa de carreteres?* I tu responies amb un somriure: - *ah..., és per controlar el conductor.* Era ben clar que el que volies controlar era la població o l'accident geogràfic que en aquell moment gaudies fent la ruta des de Lleida fins a Alemanya o Letònia.

Persona rigorosa amb els altres però sobretot amb tu mateix. No et vas permetre exterioritzar cap mostra de debilitat: pors, tristesa, malaltia... tot t'ho anaves empassant. Quans cops deus haver estat malalt? I mentre el cos aguantava, tu, com un trencaglaços enmig d'un mar gelat, continuaves endavant amb alguna de les teves frases: -*“adelante el séptimo de caballería.”* O quan la mamà t'intentava fer entendre que amb febre i boira al carrer no havies de sortir, tu li deies: *JA! Que es foti la febre.*

I va continuar enumerant, el meu amic:... *noble, de confiança, estar quan es necessita, humor anglès, mal humor a voltes, sentar càtedra...*

Amb el teu posat seriós convivia el teu *mal geni*, el teu *humor irònic anglès* o "*sentaves càtedra*". Per als qui feia uns quants anys que convíviem amb tu, ens era molt fàcil, només calia observar el moviment del teu bigoti. Però el pobre vigilant de la barrera no ho sabia quan un diumenge vas decidir anar a controlar les obres de la presa de Sallente. Poc abans d'arribar al pla de Sallente vas trobar una barrera i deixant el cotxe en un costat del camí vas continuar a peu. De sobte surt un noi:

Noi- *Oiga señor, ¿que no sabe que no se puede pasar?*

Papà - *¿Y usted quien es?*

Noi - *El vigilante de la valla.*

Papà - *Pues vigílela y que no se escape.*

Amb les mans agafades al darrere, el cap alçat i la mirada cap al teu objectiu, vas continuar caminant com si res.

Són tants els sentiments que bateguen dins del meu cor, tants tarannàs teus que em fan somriure o sentir orgullo-sa. Podria explicar, amb pur estil monzonià, quan a casa, enmig d'una conversa sobre un indret, tu te n'anaves a l'habitació o a la llibreria i amb una recerca ràpida al teu

sistema d'arxius (envejat pels millors sistemes operatius) tornaves amb una foto, retall de diari o tríptic turístic-informatiu... o quan feies gala de la teva austeritat recordant els anys de la motxilla de lona amb estructura de ferro que duies... o les teves paraules sinceres que podien arribar a ser poc diplomàtiques... però tinc por d'avorrir els lectors i per tant no ho faré.

El dilluns 30 de juliol, amb les botes encara humides i el motor del cotxe calent d'haver anat a passar l'últim diumenge de juliol a Banyeres de Luchon, ja havies parat taula després de fer el teu passeig per la ciutat en obres, quan et vas quedar clavats a la cadira. Mentre la mamà, espantada, demanava ajuda tu li deies: - *No molestis la nena, ja se'm passarà.*

Tot va anar molt ràpid. Aquella setmana a la clínica sense voler fer gaire cas del que ens deia el metge, que hi havia la possibilitat d'acabar malament, i que com sempre te'n sortiries ("JA"), tu en canvi tenies un posat molt diferent: serè, resignat, tranquil, com una fulla que cau a mercès de la direcció i velocitat del vent, com qui té els deures fets.

Espero que el proper cop que ens vegem, fent de pare o de filla, de germà o néta, amb aquesta necessitat, o no, "d'anar a..." o "fugir de...", haguem après a dur una roba més ampla i flexible on tots els sentiments hi tinguin cabuda.

Gràcies, papà, t'estimo.

Mercè Gàzquez

Sentiments difícils d'expressar...

Si és difícil expressar amb paraules els sentiments envers algú que ens ha deixat, ho és molt més respecte d'algú que ha estat, malgrat que soni a tòpic, el pare, el mestre i el company. Deixant de banda tots els altres aspectes no estrictament relacionats amb allò que aquesta revista representa, vull expressar el que segurament ha estat el perquè de la meua íntima relació amb el Centre.

Fa molts anys, uns quaranta i escaig, si no m'erro, en una d'aquelles sortides amb l'autocar del Riera que l'Entitat organitzava tot sovint, pocs eren els que podien gaudir del transport privat, vam anar a la cova de la Taverna, a Margalef; molt probablement vam fer moltes altres excursions d'aquesta mena, però jo recordo bàsicament aquella; fou la meua primera visita a una cova, no hi vam entrar, només els més agosarats espeleòlegs de l'època s'hi introduïren. La imatge gravada a la memòria m'esperonà en l'interès pel món subterrani. Al cap d'un temps recorríem plegats la cova del Tabac, la Colomera, la cova Negra de Tragó...

La figura del mestre acudí també, any rere any, a la vall de Cabdella, destí infalible de les vacances d'estiu, on aprenguérem a estimar la natura en el seu estat més pur, travessant valls i collades fins fer d'aquell racó dels Pirineus casa nostra. De la seva activitat professional en vaig fer una afició i vet aquí la meua fal·lera per la topografia espeleològica i l'orientació...

Més endavant, vam fer de l'espeleologia una afició conjunta i, ni que només fos mitjançant visites turístiques, vam ser companys d'exploració de cavitats d'arreu d'Europa; a l'Estat espanyol, a França i, fins i tot, a

l'antiga Iugoslàvia, anàvem ratllant els catàlegs de cavitats com ho faria el Feliu amb els 3000.

No recordo en qualitat de què jo l'acompanyava a aquelles reunions setmanals de la Junta del Centre —on hi va representar tots els papers de l'auca— al Nelson, després de sopar, potser arran d'això jo també vaig acabar fent-hi cap, a la Junta em refereixo.

Els darrers anys, a mesura que els seus companys ens anaven deixant en un lent però constant degoteig, va prendre la responsabilitat d'organitzar la sortida del Pessebre, fins i tot el d'enguany que, com a home previsor, ja el tenia força definit; malgrat això, o potser per això, he volgut recordar la seva múltiple activitat al Centre, perquè no restés solament la imatge de l'organitzador de pessebres, ans al contrari, l'organitzador de tot allò que ha convingut, prenent les regnes de l'Entitat si ha estat necessari, fent mestratge, no tan sols de la pràctica excursionista, sinó també del difícil art d'organitzar aquestes activitats.

Ha estat, doncs, el pare que ens ha acompanyat quan fèiem els primers passos, el mestre de tot allò que ens ha calgut aprendre per poder iniciar el vol, tot deixant que l'emprenguéssim tan bon punt ho hem cregut adient, observant discretament tots els nostres passos per si ens calia un cop de mà. Ja de grans hem compartit excursions, viatges i visites, aprofitant sempre l'avinentsa per descobrir-nos un racó oblidat o aquell poble abandonat del qual no havíem sentit mai a parlar.

Adéu, pare, mestre, company.

Josep Lluís Gàzquez

Ell era... ordre, memòria, documentació...

Resulta complicat glossar en poques paraules les vivències de tants anys i des de tants àmbits. De moment se t'amunteguen un seguit d'imatges difícils de catalogar i endreçar, mai sigui cronològicament. Per a mi suposa un sobreesforç atès que estic en el bàndol de les persones despistades, desendreçades, del ja ho farem, demà serà un altre dia... o sigui, tot el contrari del tarannà de l'Àngel. Ell era ordre, memòria, documentació, informació... tot això d'una manera clara i precisa. Un autèntic arxiu de la història de la família (de casa) i de la gran família (del Centre): imatges, reculls de premsa, circulars, fulletons, llibres vells però en bon estat...disposat sempre a deixar-los a qui els hagués de menester ...això sí! et recordava, sovint, i molt especialment a mi, que calia tornar la documentació al seu lloc, ja que algú altre podria necessitar-la.

Quan la idea d'una Aresta especial dedicat a recordar l'Àngel Gàzquez va quallar, ràpidament vaig furgar entre

reculls de premsa i fotografies, moltes de les quals eren del seu fill Jordi i que en el seu dia l'Àngel m'havia lliurat ell mateix tot al·legant que com que ara ja no vivia a casa seva em feia dipositària d'aquella capseta degudament ordenada per dates, des del 1956 fins... i que en tingués bona cura. Recordo que va insistir en aquestes tres darreres paraules. Així ho he fet i, d'entre totes, n'he escollit una, que guardo amb molta estima amb la corresponent anotació al darrere: any 1963, Estany Tapat, Vall Fosca. Jo li posaria com a títol: *el mestre i l'aprenent* Quan la miro no puc evitar pensar que aquell menut que està al seu costat, tot seguint l'exemple del seu pare, ha arribat ben amunt! Han estat molts anys plegats, l'empremta deixada hi és present amb els fills i filla, néts i nétes...i la gran família del Centre Excursionista

Mercè Ciutat

Tot un senyor

No havia passat ni una hora de la tornada a Lleida després de les vacances, quan rebíem la notícia de la mort de l'Àngel Gàzquez i aterràvem, més sobtadament del que esperàvem, en la realitat més crua i difícil de pair.

No sé on vaig llegir que l'exercici de recordar algú fa que sempre hi sigui, que no l'acabis de perdre mai (no sé si era ben bé així però crec que ja s'entén, i a més us puc dir que ho he practicat i funciona...) i per això vull contribuir amb aquestes ratlles a fer que sigui possible. Tant el Josep com jo tenim amb la família Gàzquez-Pons, amb els fills, una relació d'anys, i moltes vegades ens han fet sentir que en formen part, però a més, l'Àngel era per a mi un dels referents del Centre, una persona a qui, durant els vint-i-set anys que fa que en sóc sòcia, sempre havia vist allà, i amb qui podia comptar quan fos necessari, sempre a punt per donar un cop de mà, no diré pacíficament i sense fer soroll, us enganyaria... És en aquest context que vull explicar-vos una anècdota que per a mi el descriu perfectament:

Feia poc que la Mercè Ciutat havia assumit la presidència del Centre, quan li va correspondre, juntament amb altres socis i sòcies, rebre la placa dels vint-i-cinc anys

de sòcia, que premia la fidelitat al CEL. Recordo que es va comentar, en una reunió de Junta, si era adient o no que la rebés (sempre dóna les plaques qui ostenta la presidència) i com ho fariem, ja que no s'havia donat mai un cas així. Vam decidir que aquell any ho faria jo, que en aquells moments era la vicepresidenta, però pocs dies abans, un dijous, l'Àngel va dir-me: "M'he assabentat que aquest any li toca la placa dels vint-i-cinc anys a la Mercè Ciutat i que li donaràs tu, doncs jo no hi estic d'acord". Jo vaig contestar-li de seguida: "que la Mercè sigui la presidenta no ha d'impedir que rebi el reconeixement que li correspon com a sòcia, quina millor manera de demostrar la seva estima al Centre que assumint la presidència com va fer ella...", etc., en fi, el raonament que havíem fet a la Junta. Ell em va contestar: "no t'embalis, jo no t'he dit que no estigui d'acord que se li doni públicament la placa, el que et dic és que no estic d'acord que li donis tu. A una presidenta només pot donar-li algú que hagi tingut el mateix càrrec i en aquest cas em fa il·lusió fer-ho jo."

Així ho vam fer.

Núria Solé

L'Àngel a la Vall Fosca

Encara que la memòria em falla una mica, recordo que, als estius dels anys setanta, vaig tenir ocasió de descobrir la Vall Fosca, aquest espai impressionant del nostre Pirineu. Aquesta descoberta la vaig compartir amb la meua família i la família Gàzquez, especialment amb el seu “patriarca”, l'Àngel.

Però la relació, l'enamorament de l'Àngel amb la Vall Fosca, amb Cabdella, ja venia de lluny. Efectivament, els seus sogres (família Pons) i els meus (família Vilaseca) ja compartien l'hotel Montseny ara fa cinquanta anys. Uns i altres hi varen fer molts amics i durant tot aquest temps gaudiren d'aquell paisatge.

Per tant, jo, com a nouvingut, vaig compartir també hotel i caminades amb l'Àngel al cap d'uns anys, fins que “el progrés” en forma de central reversible Sallente-estany Gento ens va fer fora arran de les obres i de la necessitat de llits per part de les empreses constructores.

La descoberta de la Vall Fosca, i especialment de “*La zona lacustre más importante del Pirineo*” tal com figurava en un cartell situat a la central de Cabdella, la vaig fer de la mà del meu sogre i de l'Àngel. Eren estius tranquils lluny del “*mundanal ruído*” que ens permetia gaudir preparant excursions i travesses.

En aquella època, arribar a l'estany Gento era més complicat que avui dia, ja que des del poble de Cabdella calia pujar a peu fins al fons de la vall de Sallente i llavors enfilarnos fins a la via del carrilet. La veritat és que si escollíem el camí del Picolo, el preferit de l'Àngel, la pujada era força agradable i fàcil, cosa diferent era el camí de la Sirga que enfilava pel dret i per tant no acostumàvem a fer.

L'Àngel sempre recomanava, i així ho fèiem, sortir a la tarda i dormir a dalt al llac, a l'hotel Estangento. Aquest hotel era una construcció sòlida, feta amb granit i teulada de pissarra que avui, malauradament, està en runes. Allà dalt, a l'hotel, ens esperaven el matrimoni format pel Josep Subirà (el Palleret) i la Maria. Recordo que sempre demanàvem truita de riu, ja que disposaven d'un safareig “regulador” on hi tenien les truites vives. Aquell sistema de safareig, al cap dels anys, em recorda els restaurants de closca, amb les seves piscines de llagostes i llamàntols, però allà dalt tot era més natural i autèntic. Per no faltar, disposaven d'una completa instal·lació de corrals per a l'aviram i els conills.

Aquells sopars, amb la sopa de pasta corresponent, preludiaven com ens ho passàriem de bé el dia següent: Colomina i Mar i cap al Peguera o cap a Tort i Aigüestortes...

Altres vegades, des del poble de Cabdella, enfilàvem cap a l'esquerra, cap al port de Rus. Era una excursió molt bonica i podíem constatar com el temps havia fet canviar comunicacions i costums. Efectivament, l'Àngel ens explicava que aquest camí de ferradura era el que la gent de ciutat, amb problemes de salut, utilitzaven per arribar a Caldes de Boí per anar “a prendre les aigües”.

Tots aquells estius passats, tota aquella experiència viscuda, em va permetre conèixer i apreciar l'Àngel i per tant guardar un molt bon record d'ell i d'aquells temps.

Jordi Carbonell

LLIBRERIA TURÍSTICA

- REVISTES DE VIATGES • LLIBRES I GUIES TURÍSTIQUES
- GUIES D'ALLOTJAMENTS I D'OCI • MAPES DE CARRETERES I DE MUNTANYA
- CARTOGRAFIA DIGITAL I EN RELLEU • RUTES SENDERISME
- RUTES EN BTT • RUTES EN AUTOMÒBIL I EN 4x4 • RUTES D'HIVERN I D'ESCALADA
- VÍDEOS I DVD • AMPLIACIÓ DE FOTOGRAFIES

C/ Ramon Llull, 8, baixos • 25008 • Lleida • Tel.: 973 241 267 • Fax: 973 241 267

Amb recordança a un company

Àngel, no recordo haver-vos dit mai pel nom, per a mi sempre heu estat el senyor Gàzquez.

Amb el pas dels anys, he gaudit de la vostra companyia i la de la vostra família, als pessebres, a les marxes de regularitat i d'altres excursions. Hem compartit els torrons, el popular pastís de la Mon i alguna de les "peres socials".

Recordo una marxa de regularitat que al meu germà i a mi ens van encolomar la feixuga tasca de controlar-vos a vós i al vostre company, però al moment vàreu sospitar i em vàreu preguntar què fèiem per allí. No és que nosaltres hàgim d'estar per aquí, li vàrem respondre, però em sembla que el vostre rellotge no

funciona bé. Tot i rondinant, em va acceptar el meu rellotge per apuntar els temps dels equips.

En ocasió d'un aniversari meu molt especial, em vàreu dir: Soci, molts potser no et sabran el nom, però la teva barba ja ha quedat per sempre unida a la història del Centre.

Vós sou per a mi part dels fonaments i de la història del Centre, l'entitat que tant estimàveu.

Em sento orgullós d'haver comptat amb la vostra amistat i afecte. Trobaré a faltar la vostra companyia.

Company, sempre us recordaré i us tindré present per la vostra peculiar manera de caminar.

Soci

Pessebre 2006, Sant Marc.

A l'Àngel Gàzquez

Ara fa uns trenta anys, quan va tornar en Tarradellas a la presidència de la Generalitat, vam fer la nostra primera excursió junts. Va consistir en passar un dia agradable al llac Gervé. Hi érem: l'Àngel Gàzquez, el Jaume Biosca i família, el Ramon Ros, el Josep Jové (que va ser tresorer del Centre durant molts anys) i nosaltres. Aquell dia va ser el principi d'un munt d'excursions que hem anat fent al llarg dels anys.

En tinc també un molt bon record de la sortida al Cap Long, a França, on vam gaudir com uns nens. També

el vam acompanyar, tant mon germà com jo mateix, en quasi totes les excursions dels pessebres.

Amb el meu germà Fernando, es van passar durant dos o tres anys anant quasi cada cap de setmana a veure i fotografiar cabanes de volta pels voltants de Lleida, sobretot cap a les Garrigues. Van ser unes sortides inoblidables...

Àngel, et trobarem a faltar!

Germans Jové

Pessebre 1993, Sant Roc.

Com ho pots fer, això?

Marxa Regularitat 2006, Alòs de Balaguer.

“Això” era una ampliació a 18x24 cm. Blanc i negre, d’una fotografia presa dos dies abans. Qui ho deia era l’Àngel Gàzquez. La situació, la trobada setmanal dels dimarts a la nit als baixos del desaparegut hotel Pal·las.

La pregunta era conseqüència de les dificultats que normalment teníem els afeccionats per revelar i ampliar unes fotografies fetes 24 hores abans. Cal tenir en compte que el dilluns i el dimarts eren dies feiners i és clar, el treball de “laboratori” calia fer-lo el diumenge a la nit.

Aquest petit repte es produïa quasi cada setmana, ja que el que em feia il·lusió era portar a la reunió un material que d’altra manera s’havia de fer molt més a poc a poc.

Faig aquest preàmbul perquè la meua relació amb l’Àngel va ésser majoritàriament motivada per la nostra mútua afeció a la fotografia.

Vaig començar a freqüentar les reunions al Centre aproximadament l’any 1957, en aquell indret senyalat ja que com molts recordaran aleshores no teníem local social.

Els germans Sirera, el Sebastià Teixidó, el Josep Jové, el Manuel Cortès, i és clar, l’Àngel —tots bons fotògrafs aficionats a la muntanya—, i recordo que sempre hi eren altres socis, quina llista, seria massa llarga d’anotar.

Les meves fotos no eren en general de muntanya, sinó més aviat retrats i testimonis gràfics de les meves activitats d’oci que calia sotmetre a la “duríssima” crítica d’aquells bons companys.

Recordo especialment la primera excursió del Centre en què vaig participar, l’agost de 1958, a Bagneres de

Luchon, en què de ben segur també hi era l’Àngel, i jo estrenava una càmera Rolleicord. Ben aviat, l’octubre del mateix any, vaig visitar París i Brussel·les, i les fotografies en paper i diapositives 6x6 varen ser molt comentades al Centre. Recordo perfectament l’opinió de l’Àngel, que aleshores em va omplir de goig.

En alguna sortida vàrem coincidir, com en la col·locació del pessebre per Nadal. Una vegada, amb una nevada considerable, em va obligar a deixar al voral de la carretera la meua estimada Vespa, ja que la neu feia totalment impossible continuar motoritzat. L’Àngel i altres persones em van ajudar a superar les petites dificultats del terreny, i arribar al cim per deixar-hi el pessebre.

Projeccions al Centre: jo no sé si era l’Àngel qui sempre les organitzava, però sí que puc assegurar que sempre que jo hi era, ell era el primer d’arribar, preparar el que calia per al millor èxit de la projecció i solventar els petits problemes que poguessin sortir.

Jo sempre aprofitava per demanar-li quin era el millor indret per fer les meves excursions a peu de cotxe, i era totalment segur que ell em donava l’itinerari més adient. Jo crec que sabia tots els recorreguts que es podien fer des de Lleida en un radi de 300/400 km.

Quina sort vàrem tenir tots els que gaudírem de la seva amistat i del seu consell sempre assenyat. Avui en aquest emocionat record, hem de testimoniar quant va fer l’Àngel pel Centre. Quina dedicació tan gran hi va aportar amb tants anys, amb tanta generositat i estima.

Salvador Gili Marqués

A l'amic Àngel Gàzquez

No anomenaré les qualitats ni excel·lències d'amistat, deixaré que altres ho facin. Però sí que exaltaré el que ha representat l'Àngel en aquesta segona meitat de l'existència del Centre Excursionista de Lleida.

Ha estat com aquella arrel gran que si no hi fos, l'arbre no hauria pogut augmentar amb tanta frondositat ni donar els fruits que ha donat. Pràcticament va col·laborar en totes les activitats durant molts i molts anys, ja fos a la Junta o bé col·laborant, deixant empremta.

Alguns escrits a les Circulars del Centre i a la revista *Aresta*, detallen minuciosament les activitats, la

planificació d'excursions, la guia detallada d'indrets i la coneixença de costums i tradicions.

Destacaria sobretot la dèria que tenia en allò que amb el temps féu seu: la posada del pessebre al cim d'una muntanya. En arribar la tardor ja començava a pensar en la diada del Pessebre, que encara que sembla fàcil, el fet de fer-ho any rere any, ja no ho és tant.

Enguany el seu esperit ens acompanyarà al IL Pessebre.

Jesús Forcada Ratés

“Lo pare” Gàzquez

Ens ha deixat “lo pare” Gàzquez. Ho ha fet, em sembla, a la seva manera: ràpida, discreta i sense atabalar gaire la dona i els fills.

Com a lleidatà d'al·luvió (amb papers) el vaig conèixer a principis de 1980 traginant pel Centre, manegant i desmanegant excursions i supervisant una mica la vida social de l'entitat. El veia amb molt de respecte, i no gosava pas discutir-li res. Era com el pal de pallar de l'entitat. Encara el recordo atrafegat en una reunió electoral, on el seu fill espeleòleg es presentava com a president, i que em va clavar un sermó apocalíptic sobre què passaria si no votava el seu fill. A mi quasi no em coneixia i no sabia que jo em presentava a la mateixa llista. I clar, li vaig fer cas, el seu fill fou president i el Centre se salvà de la catàstrofe.

Un cop assentat a l'entitat, em vaig dedicar a guanyar Marxes de Regularitat i ell s'hi va fixar de seguida, “qui cony és aquest que sempre em guanya?” deuria pensar. I fent servir les seves influències, aconseguia sortir just al darrere meu per controlar el meu ritme i intentar guanyar-me. Però era més honrat que jo, ja que li vaig fer totes les trampes possibles per despistar-lo. Un cop, en veure que arribava massa d'hora a un control conegut, i com que estava penalitzat aturar-se, em va agafar un atac de rampa fortíssim a la cama i em vaig rebotar per terra una bona estona (tot mirant de reüll el rellotge) xisclant de dolor. Ell va passar el control i es va ensumar que feia comèdia i va dir a la del control (que era la seva dona) que “ho feia expressament per entrar més tard i que em penalitzés”. La pobra dona no sabia què fer, fins que va dir “pobre xicot, no el sents com crida de dolor?”. Aquesta marxa la vaig guanyar!

Una altra vegada, també el duia enganxat al darrere, ell sempre entrant un minut just darrere meu, i així control rere control. I jo rumiant com me'l podia treure de sobre... fins que vàrem entrar en un bosc bastant espès, i en un trencall de camins, vaig agafar el camí equivocat perquè ell em seguís. Així ho va fer, i jo tot d'una m'amago sota un marge i, en passar pel nostre indret, encara el sento dir al seu company “que els has vist?, oi que anaven per ací?”. I quan acaben de passar, refaig el camí i passo el control següent amb tota normalitat. Al cap d'una estona, els veig que vénen de cara tot buscant el control i remugant “i d'on vénis tu ara?, com és que no anem junts?, on t'has amagat? i etc.” A ell li van clavar una minutada en aquell control i jo vaig respirar tranquil i cofoi. Tot i això, Nostre Senyor em va castigar i només vaig fer 5è.

Amb el temps, vaig aprendre a valorar la seva feina i lleialtat al Centre i a l'excursionisme, i es va anar confirmant la seva jerarquia moral sobre mi, fins al punt que m'assessorava i em contava moltes històries. Ho coneixia tot del nostre país, fins i tot la porta del túnel de Vielha.

Un dia, aprofitant un d'aquells sopars que fèiem a ca la “Rossa” de la Caparrella, ho vaig aprofitar perquè uns nens li regaleessin una nadala de la Fundació Jaume, que ell no tenia i jo sabia que la buscava fervorosament. Es va emocionar i des d'aleshores, amics per sempre!

S'estimava molt el territori, sabia de tots els pobles, nuclis deshabitats i ermites de les nostres terres. Sempre em sorprenia amb el tradicional pessebre. Quins racons més encantadors!

I l'última conversa, ja a la clínica, encara va tenir coratge per renyar la seva filla per no saber on era Fontxanina. Noia, mira que no conèixer aquesta important “urbs” de la Franja amagada en el fons d'una vall perduda del món...

Per sort, fins al darrer moment, hem tingut i gaudit del “pare” Gàzquez amb tota normalitat. Petons a la família, que a mi també em queda un molt bon record. Que descansi en pau i, ara que està al cel, que s'informi del Nen Jesús d'on cal anar els propers pessebres.

Feliu Izard

Foto: Marxa de Regularitat a Serradell.

“Lo pare” Gàzquez

Entre altres coses, “lo pare” Gàzquez em va parlar del baldaquí de Pessonada. Per ara, se’n coneixen tres taules de fusta, dues de les quals són al Museo de Bellas Artes de Bilbao i una altra a Madrid (col·lecció Ruiz).

Bé, en diuen baldaquí, però “lo pare” Gàzquez sempre ho havia posat en dubte, ja que ni el tema ni les mides de les taules corresponen a un baldaquí. Deia que més aviat creia que havien format part d’un retaule primitiu amb diverses escenes bíbliques i de la passió de Crist. Afegia sempre que calia estudiar-ho més.

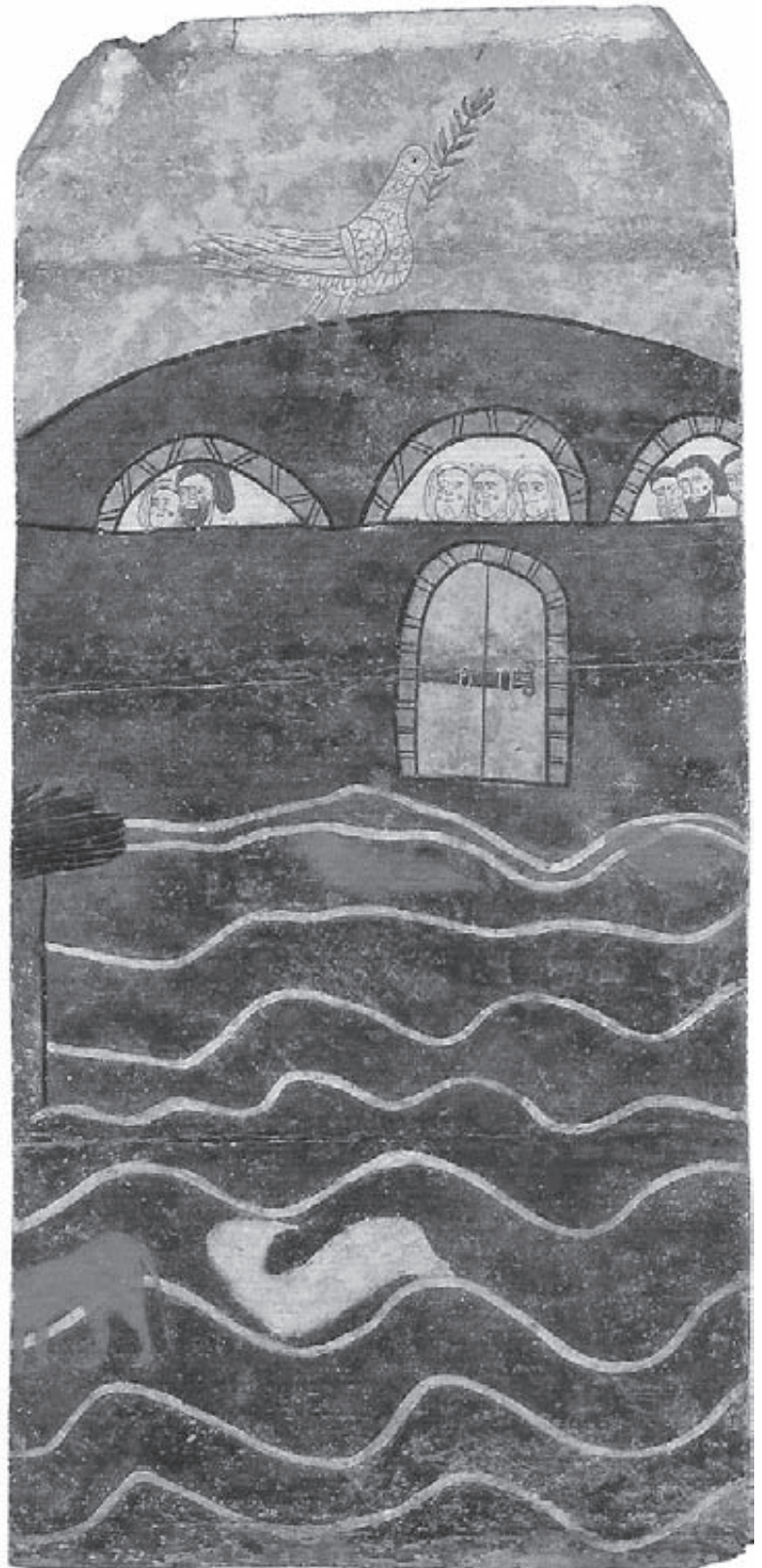
Les peces en qüestió tenen unes mides de 110 cm d’alçada per 50 cm d’amplada, però podria ser que haguessin estat retallades lateralment, és a dir, que en un principi fossin més amples.

Aquí teniu la mostra de les dues peces que estan al Museu de Bilbao.

Feliu Izard

Davallament.

Arca de Noè.

Núm. 90. Els Llengots (serra dels Bastets W)

Si alguna muntanya es mereix el nom de serra (a part de Montserrat, la serra per antonomàsia) és la petita contrada dels Llengots. Limitada a ponent pel riu Cardener i al nord pel fondal de l'Aigua de Valls, per llevant enllaça amb la serra dels Bastets, de la qual en realitat és una prolongació. I a migjorn, s'alça la cinglera de l'altiplà de Busa. Els estrats de conglomerat dels Llengots apareixen en posició quasi vertical, i l'erosió els ha treballat originant un caos de crestes i agulles, separades per profundes gorges. D'aquesta bella muntanya hi ha poca informació escrita, de manera que aquest itinerari ve a trencar un immerescut oblit. És un recorregut a l'abast de tothom, però cal no perdre el camí, ja que el terreny és laberíntic. Accés des de Lleida per Solsona i la carretera a Sant Llorenç de Morunys, per la Llosa del Cavall.

0,00 h. Km 19,7 aprox. (835 m) de la carretera, a l'indret on aquesta travessa una rasa o barrancada, uns 300 m abans del túnel de Vallonga. Gran eixamplament a mà dreta, on aparquem el cotxe. A la mateixa mà neix una pista (prohibida al trànsit rodat) que cal prendre, pujant en direcció E. Al cap de 5 minuts hi ha una bifurcació, on deixem el trencall de la dreta (que més endavant retrobarem) per seguir el de l'esquerra, que gira sobtadament, tot pujant.

0,13 h. Es deixa a l'esquerra un curt ramal que va a la propera casa de Valiells de Llengots, en total ruïna. Cal no confondre-la amb Valiells de Busa, que és a llevant del coll de Vera, al vessant de l'Aiguadora. La pista que seguim avança cap a l'E encara pujant, i a poc a poc s'obre el paisatge.

0,33 h. Acaba la pista, que té continuació en un bonic i fressat camí entre roures i alzines, que segueix pujant, ara suaument. Bella visió dels cingles de Busa. Es veu enfront l'esvoranc del coll cap on anem.

0,53 h. Coll dels Llengots (1.048 m) entre el tossal de Tresserres a la dreta (S), i els estreps de l'inaccessible tossal del Bisbe a l'esquerra (N). Magnífica visió del caos de cingles i turons de conglomerat de caire montserratí. Unió amb la pista que hem deixat abans, la qual comença a baixar fent revolts pel vessant oposat. La seguirem avall, de cara al feréstec fondal que s'obre a llevant.

1,08 h. Fons de l'ombriu i salvatge Clot dels Llengots (945 m). A mà esquerra davalla el torrent del Forat, canal del Molí o estret del Saüquer (es coneix amb aquests tres noms) per on un camí, avui molt perdut, baixa cap al veïnat de Castelltort, a tocar l'Aiguadevall. El descriurem en un futur Itinerari. Seguim la pista, que ara comença a remuntar el fondal en direcció E.

1,18 h. Un rètol indica la propera font dels Llengots, que és a poques passes a la dreta, enmig de la rasa i en un lloc molt ombriu, actualment ben arranjada. Seguim encara la pista.

1,30 h. Som a les envistes de les ruïnes (restes dels murs que suportaven l'era) de l'amagada casa de Llengots, abandonada ja fa molts anys per l'aïllament de l'indret i la duresa del clima, amb poc o gens de sol a l'hivern. (Per un canal, al damunt de les ruïnes, puja el caminó del grau dels Arbres Blancs, que baixa després cap a l'Aigua de Valls, i que descriurem en un proper itinerari.) Veiem a mà dreta de la pista un gran cirerer, amb algunes

branques tallades. Al costat neix un corriol enfiladís que cal prendre, abandonant la pista, que segueix a llevant cap al coll de la Maçana. El viarany, que primer sembla un rastre d'arrossegat fusta de les tales que sovint castiguen la zona, es va enfilant decidit, supera els petits obstacles rocallosos i guanya altitud ràpidament alternant els trams costeruts amb altres de més planers. Passem un petit portell entre roques (1.053 m) i algunes fites ens indiquen que anem per bon camí.

1,50 h. Minva el pendent i entrem en una zona més suau i herbada (1.140 m), a les envistes dels cingles de Busa, que tenim enfront, al damunt. (Cap a l'esquerra s'endevina una lleixa per la qual un camí, d'antuvi bastant fressat, avança més o menys planer cap a llevant, i que potser antany anava fins al coll de la Maçana. Ara, però, al cap de pocs minuts es perd totalment en ple estimball, i per arribar al dit coll cal baixar altre cop al fondal, a retrobar la pista. No té doncs, sortida, però sí una esplèndida visió dels turmentats relleus a l'altre costat del fondal, amb la roca de Ballarà i el tossal de la Massa.) Sense fer cas d'aquest viarany enganyós, seguirem cap a mà dreta un ample camí-pista que per l'esquerra ve de la part baixa de la canal de Casa Vila (pas, a una hora llarga des d'aquí, que permet baixar els grans cingles de Busa). Seguim, doncs, cap a mà dreta (W), en suau baixada enmig del bosc.

1,57 h. Coll de Tresserres (1.110 m). Poc abans hem deixat a mà esquerra un camí, indicat amb un rètol i que més tard seguirem, que mena a les cases de la Llobeta i Capdevila. Enfonsada al fondal de mà dreta hi ha la font de Tresserres. S'entra als prats que ocupen allò que en altre temps foren terres de conreu.

2,00 h. Casa de Tresserres (1.112 m), en total ruïna, arrecerada al peu dels cingles del tossal del mateix nom, que l'emparen dels gèlids vents del nord. Passem per la dreta del que fou l'edifici principal cap al seu darrere, per evitar la vegetació que impedeix el pas pels altres costats, i seguim a peu de cingle cap a ponent. Al cap de poca estona, es troba un bonic pas entre roques, pel qual ens enfilarem en direcció contrària (E).

2,06 h. Llom de la carena rocallosa (un corriol baixa pel costat obac. V. variant de baixada, al final). Seguint per l'estreta cresta cap a ponent, amb estimball a banda i banda, s'assoleix sense dificultat el cim, tot i haver-hi algun pas que demana l'ús de les mans.

2,12 h. Cim de l'aeri tossal de Tresserres (1.159 m), magnífic mirador de tota la zona, des dels cingles de Busa que tenim a migjorn, passant per la Mola de Lord i el Port del Comte, la serra del Verd, el Pedraforca, la serra d'Ensija, els Rasos de Peguera, i el tossal de la Vídua cim de la serra dels Bastets, que sobresurt a llevant per damunt del coll de la Maçana. És corprenedora la visió dels salvatges turons del contorn, des del tossal del Bisbe al de la Maça, amb el profund clot dels Llengots als peus. Retrocedirem pel mateix lloc de pujada fins a la casa i coll de Tresserres. Si en aquest punt seguíssim la pista cap a ponent, baixariem directament a la carretera. Creiem, però, més interessant seguir el camí que va a revoltar per la Llobeta, del qual hem vist abans el rètol indicador, poques passes a llevant del coll.

2,25 h. Trencall del camí de la Llobeta (rètol indicador). Aquest camí puja lleugerament, tot revoltant la profunda barrancada de Set Riberetes enmig de l'ubèrrim bosc i al peu dels cingles de Busa. Al cap de 5 minuts es deixa a mà dreta un camí que baixa, i al cap de 7 minuts, ara a mà esquerra, un viarany enfiladís que mena a un bonic i poc conegut grau que guanya la cinglera a l'indret del coll de la Creu, entre el Capolat i el serrat de la Llebre. El nostre s'orienta cap a ponent, alternant petites pujades i baixades i mantenint-se a l'entorn de la cota 1.120 m. Es travessa un petit pas entre roques.

2,35 h. Esllavissada, on el camí es perd i es retroba poc més enllà, i comença a baixar suaument. Després, es perd de nou en creuar una ampla rasa, apareix uns metres més avall, ja més ample i fressat, i acaba per convertir-se en una pista de desbrossar.

2,50 h. Font a mà esquerra, actualment descurada i eixuta.

2,55 h. Coll (1.035 m) i replà. Per la dreta arriba una pista més important, que prenem, cap a mà esquerra, de baixada. Al cap de dos minuts, deixarem aquesta pista per travessar els camps abandonats en direcció a ponent, cap on es veuen les ruïnes d'unes cases importants.

3,00 h. Cal Capdevila, enrunada (1.010 m) Al costat hi ha la capella romànica de Sant Iscle i Santa Victòria, trist exemple de l'abandó per part de les institucions que, se suposa, haurien de vetllar pel nostre patrimoni artístic. Poc més avall, la casa de la Llobeta (1.000 m) encara serva la teulada (primavera de 2006). Per dessota de la Llobeta, travessarem els camps abandonats tendint cap a l'esquerra, seguint amb cura unes fites. El paratge és un xic perdedor, amb el camí a estones força esborrat.

3,10 h. Grau de Llobeta, on el camí és excavat a la roca. El sender davalla, ja més evident, indicat amb senyals de pintura groga, en direcció NW, a les envistes de l'embassament de la Llosa del Cavall.

3,30 h. Carretera de Solsona a Sant Llorenç de Morunys, a l'indret del km 17,4 i enfront de les Cases de Posada, avui convertides en alberg i lloc on s'organitzen activitats de lleure en plena natura. Seguirem la carretera en direcció N, havent de creuar alguns túnels, per sort no gaire llargs.

4,15 h. Indret del km 19,7 on s'ha iniciat el recorregut.

VARIANT DIRECTA DE BAIXADA DEL TOSSAL DE TRESSERRES:

Es pot escurçar molt el recorregut i evitar el tros de carretera de tornada, baixant directament del tossal de Tresserres al coll dels Llengots. Trajecte interessant, no pas difícil, però que demana una certa experiència de muntanya.

2,12 h. Tossal de Tresserres. Retrocedim per la cresta de pujada fins al punt on hem assolit l'esquenall i, en lloc de baixar pel pas entre roques cap a la casa, prendrem un viarany que davalla pel costat contrari. Tres minuts més avall cal flanquejar cosa d'un metre de paret llisa per un pas sobre dos troncs, per sobre d'un estimball respectable. La localització UTM de l'indret és: 31T 386 465 E, 4663 731 N, 1.121 m.

2,22 h. Portell entre agulles de roca, que dona pas a una canal estreta que cal baixar, parant compte amb els còdols que rodolen amb facilitat. En sortir de la canal es creua una llanasca, tram de roca pelada, òrfena de vegetació i sense camí visible.

2,26 h. Es revolta un mur de roca, de conglomerat, com en tota la zona. Abans hem vist una roca foradada, que forma com una mena de finestra natural.

2,30 h. Coll dels Llengots (1.048 m), on retrobem el camí de vinguda, que ara seguirem en sentit contrari, de baixada, a retrobar la pista i la carretera.

3,20 h. Carretera de Solsona a Sant Llorenç de Morunys, a l'indret del km 19,7 on s'ha iniciat el recorregut.

Bibliografia: *Caminant per la Vall de Lord*. Jaume Fruitós. Sant Llorenç de Morunys (ed. pròpia)

Cartografia: I.G.N. Mapa Topogràfic Nacional, escala 1/25.000. Full 292-I Sant Llorenç de Morunys.

Manuel Cortès i Joan Ramon Segura

49 pessebre a muntanya Castell de Llordà

El proper 16 de desembre celebrarem la tradicional sortida del Pessebre; enguany el lloc escollit és el recentment restaurat castell de Llordà. Hem previst tres itineraris a fi de possibilitar l'assistència del major nombre de socis, amics i simpatitzants de l'Entitat.

A.- EXCURSIÓ RECOMANADA (1 h 15 min, 225 m desn.):

Sortirem del km 38,00 de la carretera d'Artesa de Segre a Tremp, 900 metres després de la cruïlla de Llordà; pujarem entre ametllers i oliveres fins una collada (15 min) on prendrem una senda que baixa a creuar el barranc de Rater, seguirem ascendint fins arribar al poble de Llordà, on enllaçarem amb l'itinerari B (35 min).

B.- EXCURSIÓ INFANTIL (40 min, 115 m desn.):

Just a l'entrada de Llordà per la carretera d'accés s'inicia a l'esquerra un camí senyalitzat que ens porta fins al coll de la Basseta; retrocedint per la carena arribarem a la part posterior del castell, donem el tomb per la dreta i accedim a la façana principal.

C.- PUJADA AMB VEHICLES (5 min a peu):

Arribats a l'inici de l'itinerari anterior, la pista asfaltada puja gairebé fins al castell, fet que permetrà que aquells que NO PUGUIN caminar participin també de la diada. A causa de la poca capacitat de l'aparcament i la bellesa de l'itinerari a peu, aquesta seria l'opció menys recomanada.

Per als amants de la BTT cal dir que l'itinerari A no és gaire ciclable, mentre que al B fins el coll no presenta gaires dificultats, com a alternativa es pot pujar per asfalt fins dalt.

Hem reservat dues visites guiades a l'interior del castell. La primera a 2/4 d'1 i la segona quan acabi la primera; el preu per persona és de 2,80 €.

Havent dinat l'ajuntament d'Isona ens ofereix la possibilitat de visitar l'interior de l'església de Covet, joia romànica de segle XII.

Josep Lluís Gàzquez

Llordà 1976.

Llordà 2007.

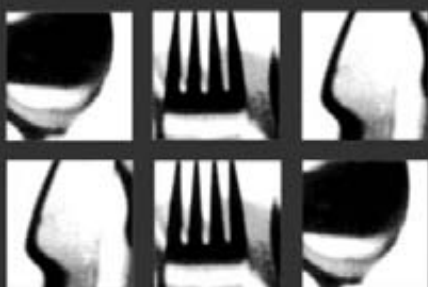

Moda Infantil

Tel. 973 23 67 11

Magdalena, 37 · 25007 LLEIDA

Restaurant
LA MASIA

BANQUETS DE NOCES

COMUNIONS

BATEJOS

FESTES FAMILIARS

CUINA DE MERCAT

CÀTERING

Democràcia, 16

Tel. 973 23 42 24

Pardo Gestió

Rambla Ferran, 10 1-7 - 25007 LLEIDA

Tel.: 973 23 62 07

info@pardogestio.com

Salo Natura
Herboristeria-Dietètica

C/ Humbert Torres, 14

Tel. 973 22 04 40

*Aliments i
productes
naturals*

25008 LLEIDA

Banc Social de "la Caixa"

Necessites un microcrèdit?

A "la Caixa" creiem en tu

"la Caixa" ha creat MicroBank, una iniciativa de l'Obra Social perquè puguis dur a terme els teus projectes professionals mitjançant la concessió de microcrèdits

a un tipus d'interès molt competitiu. **Només cal que vinguis a una oficina de "la Caixa" i que ens expliquis la teva idea. T'ajudarem a començar.**

